עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פי"א מהל' גירושין הל' טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יא וסי' קעג סעי' יד:

ח ב ג מיי' פ"ד מהל' אישות הל' ז ופי"א מהל' גירושין הל' ז סמג עשין מח טוש"ע שם סי' מג סעי' ב וסימן קנה סעי' א ב:

גמרא

ומציא עקרא אלא ביאה ומאמר דהוא קעביד מציא עקרא זיקה דרחמנא רמא עלה לא מציא עקרא עולא אמר ממאנת אף לזיקתו מאי טעמא נישואי קמאי קא עקרא איתיביה רבא לעולא (א)כל שיכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת ואמאי (ב)תמאן השתא ותעקרינהו לנישואי קמאי ותתייבם צרתה צרת ערוה שאני דתני רמי בר יחזקאל (ג)מיאנה בבעל מותרת לאביו ביבם אסורה לאביו אלמא בשעת נפילה נראית ככלתו הכא נמי בשעת נפילה נראית כצרת בתו אמר רב (ד)מיאנה בזה אסורה לזה מידי דהוה אבעלת הגט בעלת הגט לאו כיון דאיתסרא לה לחד איתסרא (א) להו לכולהו הכא נמי לא שנא (ה)ושמואל אמר (ו)מיאנה בזה מותרת לזה ולא דמיא לבעלת הגט בעלת הגט הוא דקא עביד בה הכא היא קעבדא ביה דאמרה לא רעינא בך ולא צבינא בך בך הוא דלא רעינא הא בחברך רעינא רב אסי אמר מיאנה בזה מותרת אפילו לו לימא כרבי אושעיא סבירא ליה דאמר אינה ממאנת לזיקתו בחד יבם הכי נמי דמציא עקרא הכא בשני יבמין עסקינן דאין מיאון לחצי זיקה כי אתא רבין אמר רבי יוחנן מיאנה בזה מותרת לאחין ולא הודו לו מאן לא הודו לו אמר אביי רב רבא אמר רבי אושעיא ואמרי לה רב אסי: בית שמאי אומרים בפניו וכו': תניא אמרו להן בית הלל לבית שמאי והלא פישון הגמל מיאנה אשתו שלא בפניו אמרו להן ב"ש לבית הלל פישון הגמל במדה כפושה מדד לפיכך מדדו לו במדה כפושה מדקא אכיל פירי פשיטא נשואה היא והאמרי ב"ש נשואה לא ממאנה תרי קיטרי עבדו ביה: בית שמאי אומרים בפני בית דין וכו': תנן התם (ז)החליצה והמיאונין בשלשה מאן תנא אמר רבה בית שמאי היא אביי אמר אפי' תימא בית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל אלא דלא בעינן מומחין אבל שלשה בעינן כדתניא (ח)בית שמאי אומרים בפני בית דין וב"ה אומרים בפני בית דין ושלא בפני בית דין ואלו ואלו מודים שצריך שלשה רבי יוסי בר יהודה ורבי אלעזר ברבי (ט)שמעון מכשירין בשנים אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן הלכה (י)כאותו הזוג: בית שמאי אומרים תמאן וכו': והא מיאנה חדא זימנא אמר שמואל עד שתגדיל ותאמר רוצה אני במיאונים הראשונים עולא אמר תרתי קתני או שתמאן ותגדיל ותיארס או שתמאן ותנשא לאלתר בשלמא עולא היינו דקתני עד שתגדיל (כ)ותנשא אלא לשמואל עד שתגדיל ותאמר מיבעי ליה קשיא: **מתני'** אי זו היא קטנה שצריכה למאן כל שהשיאוה אמה (ל)ואחיה לדעתה (ב)השיאוה שלא לדעתה אינה צריכה למאן רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר (ג)כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קידושיה אינה צריכה למאן ר' (ג) אלעזר אומר אין (מ)מעשה קטנה כלום אלא כמפותה בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה בת כהן לישראל תאכל בתרומה רבי אליעזר בן יעקב אומר כל עכבה שהיא מן האיש כאילו היא אשתו כל עכבה שאינה מן האיש כאילו אינה אשתו: **גמ'** אמר רב יהודה ואמרי לה במתניתא תנא בראשונה היו כותבין גט מיאון לא רעינא ביה ולא צבינא ביה ולית אנא בעיא להתנסבא ליה כיון דחזו דנפיש דיבורא אמרי
אתי

רש"י

ומציא עקרא. שלא תהא צריכה גט לביאתו דהא אמרי ב"ה ממאנת ביבם דומיא דבעל: **נישואין קמאי עקרא.** ושוב אין כאן זיקה: **כל שיכולה למאן.** בפרק קמא (לעיל ב:) בתו קטנה הנשואה לאחיו ולא קיבל אביה קידושין כגון שהשיאה אביה תחלה לאחר ונתגרשה והיא יתומה בחיי האב ויכולה למאן ולא מיאנה בו ומת צרתה חולצת (ג) שאינה צרת הבת להפטר משום צרת ערוה הואיל והבת יכולה למאן אינן נישואין גמורין ולא מתייבמת הואיל ולא מיאנה הבת הויא לה הך צרת ערוה במקצת: **צרת ערוה שאני.** דאע"ג דמהני מיאון לקטנה יבמה בעלמא למיפק בלא חליצה לא מהני לגבי ערוה אם מיאנה באביה שהוא יבמה למיהוי צרתה מותרת ליבם: **דתני רמי בר יחזקאל.** קטנה שמיאנה בבעל מותרת לינשא לאביו (ד) דעקרתינהי לנשואין והויא כאנוסה ומפותה אבל מת בעלה ולא מיאנה בו ומיאנה ביבם אע"ג דנפקא בלא חליצה אלמא נישואי קמאי עקרא אפ"ה אסורה לאביו מפני מראית העין דמשעת נפילה דאהני נישואי קמאי למיפל קמי יבם ולהצריכה מיאון לגבי יבם נראית כלתו של חמיה: **ה"ג.** אע"ג דעקרא לנישואי קמאי נראית צרתה כצרת בתו הואיל ואהנו נישואי אחיו בבתו למרמי קמיה: **מיאנה.** יבמה באחד מן האחין יבמין אסורה לכולן: **אבעלת הגט.** אם נתן לה האחד גט פסלה על כולן: **אמר אביי רב.** לא הודה לו דאיהו אמר לעיל מיאנה בזה אסורה לזה: **רבי אושעיא לא הודה לו.** מדקאמר ר' יוחנן מותרת לאחין אע"ג דאיהו גופיה נמי במשמע ומיהו אי איכא אחין אין דהוה ליה מיאון לחצי זיקה כרב אסי אבל בחד יבם דמיאנה בזיקה שלימה אסורה ולרבי אושעיא אפי' בחד יבם נמי שריא דאין מיאון לזיקה: **ואמרי לה רב אסי.** נמי לא הודה לו וכל שכן רבי אושעיא דרבי יוחנן דוקא לאחין אמר ולא לו: **במדה כפושה מדד.** במדה כפויה מדד לשון אונאה כמודד בשולי המדה וחברו מלאתי בתוספתא דאהלות (ה) קדירה שהיא נתונה כו' היתה כפושה לשון הכפישני באפר (איכה ג) שהיה מפסיד נכסי מלוג שלה: **תרי קיטרי עבדו ביה.** שני קשרים עשו עליו לרעתו: **והרי מיאנה חדא זימנא.** בבעלה ואמאי קתני ותמאן ותנשא: **רוצה אני.** שמא חזרה: **תרתי קתני.** לאו למיהדר למאן זימנא אחריתי אלא תרתי מילי ניניהו ממאנת וממתנת מליארס לאחר עד שתגדיל כדי שלא תחזור ותמאן בשני או אם רצתה להנשא ממאנת בבעל ותנשא לאלתר דתו לא ממאנת לבית שמאי דנשואה היא:

מתני' אין מעשה קטנה אלא כמפותה. כדקתני בת ישראל לכהן לא תאכל כו' דכמי שלא נשאת דמי: **כל עכבה כו'.** כל מה שהיא מעוכבת אצלו בשבילו כאילו היא אשתו ובגמרא [קח.] מפרש מה היא: **גמ'** אתי

תוספות

מידי דהוה אבעלת הגט. הקשה רבינו יהודה א"כ מיאנה בבעל אמאי מותרת לאביו ניחוש מידי דהוה אבעלת הגט שאסורה לאביו ואומר דשאני הכא שייך למיחש טפי כיון שאינה אשתו ואינה אסורה במיאון ה"ה דגט לא אסר לה כיון שאינה אשתו:

מאן לא הודו לו אמר אביי רב. משמע אבל ר' אושעיא הודה לו ומיאנה בזה מותרת לאחין דקאמר היינו לכל האחין ה"ל כרבי אושעיא דאמר אינה ממאנת לזיקתו מאן לא הודה לו רבי אושעיא דיש לו דאין מיאון לכולה זיקה אבל רב אסי הודה לו דאית ליה אין מיאון לחצי זיקה הא לכולה זיקה יש מיאון והא דקאמר מותרת לאחין היינו אף לו כיון דאין מיאון לחצי זיקה איכא דאמרי אמרו רב אסי וכל שכן ר' אושעיא וכן פירש בקונטרס:

תרי קיטרי עבדו ביה. בירושלמי פריך אילו העושה דבר שלא כשורה מתירין ערוה שלו ומשני רב חסדא (היא) הדא אמרה עברה ומיאנה מן הנשואין ושלא בפניו על דעתייהו דבית שמאי מיאונה מיאון ואין זו קושיא כ"כ דאיכא למימר דקידושי קטנה דרבנן נינהו ואפקעינהו רבנן לקידושין מינייהו:

מכשירין בשנים. הוא הדין בחד אלא שצריך לעדות שמיאנה:

הלכה כאותו הזוג. פר"ח דוקא בדיעבד אבל לכתחילה לא דמכשירים דיעבד משמע:
אתי

תוס' חד מקמאי

ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר איזו היא קטנה שצריכ' למאן כל שיודעת לשמור קדושיה אינה יודעת אינה צריכה למאן כבר כתבתי בזה כל הצורך בגיטין בפ' התקבל:

מסורת הש"ס

א) [לעיל ב:], ב) לעיל יג., ג) לעיל יב. [יג.], ד) (ג"ז שם), ה) [לעיל יב.], ו) לעיל קא: סנהדרין ב., ז) לעיל קא: [ע"ש דאיתא בפני ב"ד מומחים], ח) [לעיל קא: איתא בר' יוסי], ט) ג"ז שם, י) [צ"ל ותמאן ותנשא], כ) [גירסת רי"ף ורא"ש או אחיה], ל) לעיל פט: [לקמן קח.] כתובות קא., מ) [פ"ו ה"ג],

הגהות הב"ח

(א) גמ' איתסרא לה לכולהו: (ב) שם במשנה ר' אליעזר אומר: (ג) רש"י ד"ה כל שיכולה וכו' שאין זו צרת הבת: (ד) ד"ה דתני רמי וכו' דעקרתינהו לנשואין:

מוסף רש"י

וכל היכולה למאן. כגון שהערוה קטנה ויכולה למאן ולא מיאנה ומת אחיו, הואיל וקידושיה אינה אלא מדרבנן וזיקת נפילתה מדרבנן, אינה פוטרת צרתה מן החליצה, ולהתייבם אסורה כדמפרש טעמא בגמרא שנראית צרת ערוה (לעיל ב:). **ואמאי תמאן השתא.** תמאן הערוה השתא ותאמר אי אפשי בקדושין שקדשוני אמי ואחי לבעלי המת ותעקור קידושין הראשונים ותתייבם צרתה (לעיל יג.). **צרת ערוה שאני.** רבנן גזרו שלא תמאן ליבומי צרתה דלא לזלזולי בצרת ערוה דלמא אתי למישרי (שם). **מיאנה בבעל מותרת לאביו.** מיאנה כלתו בבעלה מותרת לחמיה, דעקרתה לנישואיה והויא כמפותת בנו ומותרת לו, אבל מת בנו, בעלה הראשון, ומיאנה בזיקת יבם, אע"ג דנשואין קמאי עקרה, אסורה לאביו (שם וכעי"ז לעיל יב.). **אלמא בשעת נפילה נראית ככלתו.** משעה שנפלה להתייבם וזוקקה ליבם מחמת נישואין הראשונים נראים אותם נשואין גמורים למיהוי אשת המת וכלתו של זה, הכי נמי. בצרת ערוה, משעת נפילה. שזוקקה הבת ליבם והוצרכה למאן בו מחמת קידושי ראשון, נראים נישואים גמורים למיהוי אשת המת וצרתה צרת הבת ואי שרית ליה אתי למישרי צרת הבת בעלמא (לעיל יג. וכעי"ז לעיל יב.). **והמיאונין בשלשה.** דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, ומיאונין דרבנן דמדאורייתא אפילו מיאון לא בעיא דאין קדושי קטנה כלום אלא אם כן קדשה אביה, דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה (סנהדרין ב.).